

Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Şinasi ÖZSAYDI¹, Alpaslan GÖRÜCÜ²

Özet

Amaç: Bu araştırma, ortaöğretimdeki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik eğilimlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırmada, öğrencilerin bazı sosyo-demografik değişkenlerinin sayılan özelliklere etkisinin belirlenmesine de çalışılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde Osmaniye ilinin Kadirli ilçesine bağlı değişik niteliklere sahip devlet ortaöğretim kurumlarında eğitim gören toplam 553 lise öğrencisi (Fen Lisesi, n=167), Anadolu Lisesi, n=275, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, n=111) oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama vasıtası olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, Hilland ve ark. (2009) geliştirdiği Türkçe “ye uyarlaması Erbaş ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Yatkınlık Ölçeği” kullanılmıştır. Verileri analiz etmek üzere SPSS paket programı tercih edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılmış olan öğrencilerin demografik değişkenlerinin beden eğitimi dersiyile ilgili eğilimleri arasında beden eğitimi dersine yatkınlık ölçeğinin bazı alt boyutlarında ve bazı ölçekler toplamında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır (p<0,05).

Sonuç: Araştırmada elde edilen sonuçlar; cinsiyet, yaş ve eğitim görülen sınıf türü değişkenlerinin beden eğitimi derslerine yönelik eğilimlerde önemli etkiler yarattığını göstermektedir. Cinsiyet farklılıkları, fiziksel aktivitelerin ve sporun toplumsal algıları ile ilişkilendirilebilirken, yaş ve sınıf düzeyi değişiklikleri, öğrencilerin genel eğitim yükümlülükleri ve kişisel ilgi alanları ile bağlantılı olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler

Beden Eğitimi Dersi,
Ortaöğretim,
Eğilimler.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 28.08.2024

Kabul Tarihi: 08.09.2024

Online Yayın Tarihi: 30.09.2024

DOI:10.18826/useeabd.1540147

Examination of Secondary School Students' Tendencies Towards Physical Education Course in Terms of Some Variables

Abstract

Aim: This research aims to determine the examination of secondary school students' tendencies towards physical education course in terms of some variables.

Method: In the study, it was also tried to determine the effect of some socio-demographic variables of the students on the mentioned characteristics. The research group of the study consisted of 553 high school students (Science High School, n=167), Anatolian High School, n=275, Vocational and Technical Anatolian High School, n=111) studying in public secondary education institutions with different qualifications in Kadirli district of Osmaniye province during the 2022-2023 academic year. ‘Personal Information Form’ developed by the researcher and “Physical Education Course Aptitude Scale” developed by Hilland et al. (2009) and adapted into Turkish by Erbaş et al. (2015) were used as data collection tools in the study. SPSS package programme was preferred to analyse the data.

Results: Significant differences were found between the demographic variables of the students who participated in the study and their tendencies related to the physical education course in some sub-dimensions of the physical education course predisposition scale and in the total of some scales (p<0.05).

Conclusion: The results obtained in the study show that gender, age and class type variables have significant effects on dispositions towards physical education lessons. While gender differences can be associated with social perceptions of physical activities and sports, age and grade level changes should be evaluated in relation to students' general educational obligations and personal interests.

Keywords

Physical Education Course,
Secondary Education,
Dispositions.

Article Info

Received: 28.08.2024

Accepted: 08.09.2024

Online Published: 30.09.2024

DOI:10.18826/useeabd.1540147

GİRİŞ

Eğitim, kişinin bireysel gelişimine katkıda bulunan, ilerideki hayatında mutlu, başarılı, ulusu, yurdu ve ülkesi için yararlı bir insan olmasını temin edecek bilgileri, becerileri ve davranışları kazandırma

¹ Sorumlu Yazar: Osmaniye Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

² Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

*Bu çalışma birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

prosesidir ve söz konusu proseslerin ortaya çıkmasına imkân vermektedir. Ayrıca bir kişinin potansiyel özelliklerinin geliştirilmesinin önemli bir parçasıdır (Fidan ve Erden, 1998; Çevik ve ark., 2021). Eğitim, insan odaklılığın en üst düzeyde hissedildiği bir olgu olup, sadece bireyi değil aynı zamanda tüm toplumu etkileyen bir faktördür (Yıldız, 2020; Ağralı-Ermiş ve ark., 2021). Eğitimsel faaliyetler insanlığın ilk günlerinden beri bulunmaktadır fakat eğitim sistemleri bugünkü durumuna gelinceye dek pek çok farklı durumla karşılaşmıştır (Ayas, 2013). Bu nedenle eğitim, toplumsal yapının oluşumunda ve bireylerin yaşamını doğrudan etkilemesinde temel rolü nedeniyle toplumların gelişiminde önemli bir süreçtir (Yıldız ve ark., 2020). İnsanın canlı olmasının ilk işareti hareket etmektir (Harmandar, 2004). İnsanoğlu dünyaya gelmesinin ardından bu süreçte ruhi ve bedeni olarak zaman içinde gelişir. Çocuklar tüm gücünü harcamak suretiyle büyümektedir, bedeni devamlı olarak hareket halindedir (Açak, 2006). İnsanların doğasındaki hareketleri biçimlendirecek çocuk yaştan başlayarak toplumsal uygunluk, zeki olma, ruhi ve bedeni olarak güçlülük, cesur olmak ve disiplin vb. özellikleri kazandırmak için beden eğitimi dersi önem arz etmektedir (Balcıoğlu ve ark., 2003). Hareket etmeyi öğrenmekle hareketler vasıtasıyla öğrenmeyi hedefleyen beden eğitimi dersi, genel eğitimin amaçlarına hareketler vasıtasıyla katkı vermektedir (Eroğlu, 2011).

Beden eğitimi; bireyin fiziki, zihinsel, duyuşsal gelişmesini, yaşına göre kalıtsal kapasitesinin gerektirdiği verime ulaşabilmesine yönelik olarak yapılmış olan aktivitelerin tümüdür. Ayrıca kişinin bedensel sağlığıyla fiziki becerilerini geliştirmeye dönük, gerektiği zaman çevre şartlarına bağlı oyunlara, sportif hareketlerle faaliyetlerin tamamını olgunlaştırarak geliştiren, minimum yorgunluk verip en fazla yarar sunan sportif faaliyetleri alan eğitim birimidir (Bal, 2010). Bu çerçevede beden eğitimi ders amaçları bakımından kişinin gelişimi incelendiğinde, gelişim yalnızca bedeni veya fiziki şeklinde değil; zihinsel, duyuşsal ve toplumsal bir bütün şeklinde incelenir. Beden eğitimi derslerinin çocukların fiziksel ve davranışsal gelişimlerdeki etkisinin önemi dikkate alınmak suretiyle, beden eğitimi dersini ilköğretimin ilk senelerinden başlamak suretiyle, sistemli bir biçimde uygulamak ve programları geliştirmek, çağımızda eğitimin sürekliliğiyle bütünlüğünü temin etmek için çok kritiktir (Ünlü ve Aydos, 2007). Beden eğitimi derslerinin bir başka amacı da toplumda spor yapma alışkanlığını kazandırmak ve bunu bir yaşam biçimi haline getirerek uluslararası alanda başarı sağlamaktır (Dalkıran ve Tuncel, 2007). Öğrencilerin gelişim çağının tamamlandığı ve bireyselleşmenin oluşmaya başladığı dönem olan ortaöğretim döneminde beden eğitimi dersine karşı geliştirecekleri olumlu tutum, yaşamlarının geri kalanında spora gönüllü olarak katılmalarının başlangıç noktasını oluşturacaktır. Başka bir deyişle, öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı geliştirecekleri olumlu bir tutum, sadece dersleri etkili bir şekilde öğretmekle sağlıklarını korumalarına yardımcı olmakla kalmayacak, aynı zamanda eğitim yaşamları boyunca fiziksel aktivitelere gönüllü olarak katılmalarına da yardımcı olacaktır (Silverman ve Scrabis, 2004).

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretimde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersleriyle ilgili eğilimlerini, yaş, cinsiyet, aile yapısı, sosyoekonomik durum gibi bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu bağlamda, beden eğitimi dersleriyle ilgili eğilimlerin belirli değişkenler çerçevesinde nasıl değiştiğinin anlaşılması, eğitim politikalarının ve öğretim stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Araştırma, ayrıca beden eğitimi derslerinin öğrenci gelişimi üzerindeki rolünü vurgulayarak, bu derslerin daha etkili bir şekilde nasıl sunulabileceği konusunda öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Orta öğretimde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersleriyle ilgili eğilimlerini kimi değişkenler açısından ele almayı amaç edinen bu çalışmada, halihazırdaki durumu belirlemeyi hedefleyen betimsel tarama (ilişkisel tarama) modeli ile kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2008).

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim döneminin ilk yarısında Osmaniye İlinin Kadiri İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 8 Anadolu Lisesi (n=275), 1 Fen Lisesi (n=167), 5 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (n=111) olmak üzere 14 lisenin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında eğitimlerine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya 310 kadın (%56,1) ve 243 erkek (%43,9) olarak toplamda 553 öğrenci gönüllü olarak katılım göstermiştir. Yaş aralıklarına bakıldığında lise öğrencilerinin %22,7'si

(n=126) 14, %19'u (n=105) 15, %18,8'i (n=104) 16, %22,1'i (n=122) 17, %17,4'ü (n=96) ise 18 yaşındadır.

Araştırmanın veri toplama araçları

Bilgi Formu: araştırma verilerinin toplanmasında demografik bilgi formu (cinsiyet, yaş, eğitim gördüğü sınıf düzeyi, anne-baba çalışma durumu) kullanılmıştır.

Beden Eğitimi Dersine Yatkınlığı Ölçeği (BEDYÖ): Hilland ve ark. (2009) geliştirdiği Türkçe 'ye uyarılma ve geçerlik çalışmasını Erbaş ve arkadaşları'nın (2015) yaptığı Beden Eğitimi Dersi Yatkınlık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplam 2 faktörden ve 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki bütün ifadeler "1. Kesinlikle katılmıyorum, 5. Kesinlikle katılıyorum" biçiminde 5'li likert tipi derecelendirmeye puanlanmaktadır. Araştırmada veri toplama vasıtası olarak kullanılmış olan ölçeğin sahibinden, mevcut araştırmada kullanılmak üzere gereken izinler alınmıştır.

Araştırmanın veri analizi

Verilerin analizi öncesinde Keşfedici Veri Analizi (EDA) yapılmıştır ve normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Demografik değişkenlerin etkisi parametrik testlerle incelenmiştir. İkili kıyaslamalarda bağımsız gruplar t Testi, çoklu kıyaslamalarda da Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) tercih edilmiştir. ANOVA sonrasında varyansların homojenliğine dayalı olarak Tukey HSD, LSD ya da Tamhane's T2 çoklu karşılaştırma testleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine yönelik eğilimleri

Ölçek	Cinsiyet	n	X	SS	Sd	t	p
Beden Eğitimi Dersine Verilen Değer	Erkek	243	21,97	6,57	551	0,733	0,464
	Kadın	310	21,57	6,45			
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Algılanan Yetenek	Erkek	243	20,25	5,44	551	4,188	0,000*
	Kadın	310	18,19	6,00			
Ölçek Toplamı	Erkek	243	42,23	10,08	551	2,716	0,007*
	Kadın	310	39,76	11,06			

* $p < 0,05$

Tablo 1' de görüldüğü üzere, ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile ölçeğin "beden eğitimi dersine verilen değer" [$t_{(551)}=0,733$; $p > 0,05$] alt boyut puan ortalaması anlamlı olarak farklılık göstermemekte, "beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek" [$t_{(551)}=4,188$; $p < 0,05$] alt boyutuna ve ölçek geneline [$t_{(551)}=2,716$; $p < 0,05$] ait puan ortalamaları ise erkek öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılık göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların yaşlarına göre beden eğitimi dersine yönelik eğilimleri

Ölçek	Yaş	n	X	SS	F	p	LSD
Beden Eğitimi Dersine Verilen Değer	14 Yaş _a	126	23,29	6,14	2,608	0,035*	a>c a>d a>e
	15 Yaş _b	105	21,87	6,87			
	16 Yaş _c	104	21,03	6,48			
	17 Yaş _d	122	21,12	6,80			
	18 Yaş _e	96	21,15	5,93			
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Algılanan Yetenek	14 Yaş _a	126	18,64	5,61	0,584	0,675	-
	15 Yaş _b	105	18,77	6,29			
	16 Yaş _c	104	19,09	5,79			
	17 Yaş _d	122	19,40	6,01			
	18 Yaş _e	96	19,66	5,55			
Ölçek Toplamı	14 Yaş _a	126	41,93	10,19	0,475	0,754	-
	15 Yaş _b	105	40,64	11,93			
	16 Yaş _c	104	40,13	10,68			
	17 Yaş _d	122	40,53	11,25			
	18 Yaş _e	96	40,82	9,27			

* $p < 0,05$

Tablo 2' de verildiği gibi, ortaöğretim öğrencilerinin yaşları ile ölçeğin "beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek" [$F_{(4-552)}=0,584$; $P > 0,05$] alt boyutuna ve ölçeğin geneline [$F_{(4-552)}=0,475$; $P > 0,05$] ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı "beden eğitimi dersine verilen değer" [$F_{(4-552)}=2,608$; $P < 0,05$] alt boyut puan ortalamalarının ise anlamlı olarak farklılık arz ettiği görülmektedir.

Beden eğitimi dersine verilen değer alt boyutunda öncelikle Levene's testiyle varyansların homojenliği test edilmiş [$L_{F(4,548)}=1,950$; $P>0,05$], varyansların homojen olduğunun tespit edilmesi üzerine gruplar arasında gözlemlenen anlamlı farklılığa hangi grupların neden olduğunu saptamak için çoklu kıyaslama testlerinden LSD testi kullanılmıştır. Bu test sonuçlarına göre, 14 yaşında olan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine verilen değer “beden eğitimi dersine verilen değer” alt boyutunda 16, 17 ve 18 yaşında olan ortaöğretim öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 3. Katılımcıların sınıflarına göre beden eğitimi dersine yönelik eğilimleri

Ölçek	Sınıf	n	X	SS	F	p	Tukey
Beden Eğitimi Dersine Verilen Değer	9. Sınıf _a	159	23,13	6,19	3,649	0,013*	a>b
	10. Sınıf _b	87	20,70	6,51			
	11. Sınıf _c	151	21,33	6,95			
	12. Sınıf _d	156	21,32	6,18			
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Algılanan Yetenek	9. Sınıf _a	159	18,79	5,61	2,095	0,100	-
	10. Sınıf _b	87	18,04	6,32			
	11. Sınıf _c	151	19,19	6,15			
Ölçek Toplamı	9. Sınıf _a	159	41,93	10,24	1,772	0,151	-
	10. Sınıf _b	87	38,74	11,37			
	11. Sınıf _c	151	40,53	11,72			
	12. Sınıf _d	156	41,22	9,62			

* $p<0,05$

Tablo 3’ de verildiği gibi, ortaöğretim öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıfları ile ölçeğin “beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek” [$F_{(3,552)}=2,095$; $P>0,05$] alt boyutuna ve ölçek geneline [$F_{(3,552)}=1,772$; $P>0,05$] ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı “beden eğitimi dersine verilen değer” [$F_{(3,552)}=3,649$; $P<0,05$] alt boyut puan ortalamalarının ise anlamlı olarak farklılık arz ettiğini görülmektedir.

Beden eğitimi dersine verilen değer alt boyutunda öncelikle Levene's testiyle varyansların homojenliği test edilmiş [$L_{F(3,549)}=1,724$; $P>0,05$], varyansların homojen olduğunun tespit edilmesi üzerine gruplar arasında gözlemlenen anlamlı farklılığa hangi grupların neden olduğunu saptamak için çoklu kıyaslama testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre, 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine verilen değer “beden eğitimi dersine verilen değer” alt boyutunda 10. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4. Katılımcıların ebeveyn çalışma durumlarına göre beden eğitimi dersine yönelik eğilimleri

Ölçek	Anne-Baba Çalışma Durumu	n	X	SS	F	p
Beden Eğitimi Dersine Verilen Değer	Hem anne hem baba çalışıyor	156	21,11	7,05	1,087	0,354
	Sadece baba çalışıyor	335	22,11	6,39		
	Sadece anne çalışıyor	20	20,50	5,52		
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Algılanan Yetenek	Hem anne hem baba çalışmıyor	42	21,83	5,58	0,174	0,914
	Hem anne hem baba çalışıyor	156	19,30	5,63		
	Sadece baba çalışıyor	335	19,08	5,89		
Ölçek Toplamı	Sadece anne çalışıyor	20	18,55	5,90	0,397	0,755
	Hem anne hem baba çalışmıyor	42	18,73	6,42		
	Hem anne hem baba çalışıyor	156	40,41	10,89		
	Sadece baba çalışıyor	335	41,19	10,62		
Ölçek Toplamı	Sadece anne çalışıyor	20	39,05	10,47	0,397	0,755
	Hem anne hem baba çalışmıyor	42	40,57	11,02		

* $p<0,05$

Tablo 4 incelendiğinde, ortaöğretim öğrencilerinin anne-baba çalışma durumları ile ölçeğin “beden eğitimi dersine verilen değer” [$F_{(3,552)}=1,087$; $p>0,05$], “beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek” [$F_{(3,552)}=0,174$; $p>0,05$] alt boyutlarına ve ölçek geneline [$F_{(3,552)}=0,397$; $p>0,05$] ait puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılık arz etmediği görülmektedir.

TARTIŞMA

Araştırma sonucuna göre; ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılımları cinsiyet değişkenine dayalı olarak incelendiğinde, “beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek” ölçek alt boyutunun erkek öğrenciler lehine olduğu ve ölçek toplamının da erkek öğrenciler lehine farklılaştığı görülmüştür. İlgili alan yazında yer alan ve araştırma sonuçlarımızı destekleyen benzer çalışmalarda;

Çivril Kara (2018), Parlar (2019), Keskin ve ark., (2016), Şengül (2016) ve Akbulut ve Öncü (2021) tarafından yapılan çalışmalarda; öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği öz-yeterlik (beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet) alt boyutuna ve ölçek geneline ait puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine ilişkin olarak erkek öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. İlgili alan yazında verilen ve araştırma sonuçlarımızla paralellik ortaya koyan araştırmalar vardır, araştırma sonuçlarımız ile örtüşmeyen çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalar; Caz ve Bardakçı (2019), Dinçer (2019) ve Doyran ve İlker Kerkez (2022) tarafından ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan çalışmalarda; öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği beden eğitimi dersine verilmiş olan değerle beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet alt boyutlarına ve ölçek geneline ait puan ortalamalarının cinsiyete dayalı olarak anlamlı seviyede farklılık arz etmediği tespit edilmiştir. Ülker (2019), Al-Zandee ve Ünlü (2019) ve Aslan ve Karafil (2022) tarafından yapılan çalışmalarda, öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet alt boyutuna ait puan ortalamalarının ve Arıkan (2022) tarafından yapılan işbirliğine yönelik öğretim yöntemi uygulanan öğrencilere yönelik çalışmada; öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği beden eğitimi dersine verilmiş olan değerle beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet alt boyutlarıyla ölçek geneline ait puan ortalamasının cinsiyete dayalı olarak kadın öğrenciler lehine anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Verildiği üzere ilgili alan yazında beden eğitimi dersine yatkinlik düzeyinin, cinsiyete göre incelendiği çok sayıda araştırma olmasına rağmen ortak bir sonuca ulaşamadığı görülmektedir. Bu durum, verilerin elde edildiği örneklem grubunun değişik coğrafi bölgelerde yaşaması ve farklı kültürlerle sahip olmasıyla, bölgelerin gelişmişlik düzeyleriyle, örnekteki öğrencilerin farklı kademelerde eğitim görmesiyle, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenciler üzerinde yarattığı etkiyle ailenin spora bakışı ile öğrenciye bununla ilgili verdikleri destekle açıklanabilir. Örneğin; Phillips (2011) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin dersi sevme ve dersten keyif alma seviyelerini etkilediği ifade edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bir başka sonuç çerçevesinde; öğrencilerin yaşlarının büyümesine ve sınıf seviyelerinin yükselmesine paralel olarak beden eğitimi dersine verilen değer boyutundaki yaklaşımlarının azalması sonucunun nedeni olarak; yaş ve sınıf seviyeleri arttığında olgunlaşan öğrencilerin yaşamı algılama biçimlerinin ya da hayata bakış açılarının ve değer algılarının değişmesi, sorumlulukların artması, ders yükünün artması, sınavların yoğunlaşmasıyla bütün bunlar ile beraber endişe seviyelerinin artması, ailelerin beden eğitimi dersini diğer derslere göre daha az önemli görmesi gibi birden çok faktör gösterilebilir. Mevcut araştırmada, yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar bulunması, öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak beden eğitimi derslerine karşı tutumlarının değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle genç yaş gruplarında beden eğitimi dersine olan ilginin, yaş ilerledikçe azalabileceği literatürde belirtilmiştir (Sallis ve ark., 1999). Ayrıca, genç yaş gruplarında fiziksel aktiviteye olan motivasyonun genellikle yüksek olduğu, ancak ergenlik döneminde bu motivasyonun azalabileceği öne sürülmüştür (Dishman ve Buckworth, 1996). Yaşla birlikte değişen fiziksel ve sosyal ihtiyaçlar, öğrencilerin beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarını etkileyebilir. Çetin (2012), genç yaş grubundaki öğrencilerin beden eğitimi derslerine daha yüksek bir motivasyonla katıldığını, ancak yaş ilerledikçe bu motivasyonun azaldığını belirtmiştir. Ayrıca, Yavuz (2016) çalışmasında, yaşa bağlı olarak öğrencilerin fiziksel aktiviteye olan ilgi ve katılım düzeylerinin değiştiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, yaşa uygun beden eğitimi programlarının geliştirilmesi, öğrencilerin ilgisini ve katılımını artırabilir. Beden eğitimi dersine verilen değer alt boyutunda gruplar arasında gözlemlenen anlamlı farklılığa, hangi grubun neden olduğunu saptamak için yapılmış olan analiz neticesinde; 14 yaşındaki lise öğrencilerinin 16, 17 ve 18 yaşında olan lise öğrencilerine göre beden eğitimi dersine verilmiş olan değer boyutundaki yatkinlik seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin yaşlarının büyümesine paralel olarak beden eğitimi dersine verilmiş olan değer boyutundaki yaklaşımlarının azaldığını söyleyebilmek mümkündür.

Eğitim gördüğü sınıf türü değişkeni, beden eğitimi dersine yönelik eğilimlerde belirgin farklılıklara yol açmaktadır. Mevcut araştırmada, 9. 10. 11. ve 12. sınıflarda eğitimine devam eden öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Özellikle, 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi derslerine daha yüksek bir ilgi gösterdiği, 12. sınıf öğrencilerinin ise ilgilerinin azaldığı görülmüştür. Demirtaş (2018) sınıf seviyelerine göre öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının değiştiğini ifade etmiştir. Akbulut ve Öncü (2021), Parlar (2019), Al-Zandee ve Ünlü (2019), Çivril Kara (2018), Şengül (2016), Keskin ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği her iki boyutuna [tutum (beden eğitimi dersine verilmiş olan

değer) ile öz yeterlik (beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet)] ait puan ortalamalarının eğitim aldıkları sınıf değişkeni çerçevesinde anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu sonuçları, sınıf düzeyi yükseldikçe beden eğitimine yönelik tutum (beden eğitimi dersine verilmekte olan değer) ile öz-yeterliğin (beden eğitimi dersiyile ilgili algılanan kabiliyet) azaldığı düşünülmektedir. Dinçer (2019) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Yatkinlik Ölçeği beden eğitimi dersiyile ilgili kabiliyet alt boyutuna ait puan ortalamasının sınıf değişkenine dayalı olarak anlamlı seviyede farklılaştığı belirlenmiştir. Dinçer (2019) tarafından yapılmış olan analizde; 7. Sınıfta öğrenimine devam eden öğrencilerin 8. Sınıfta öğrenimine devam öğrencilere nazaran beden eğitimi dersine yönelik algılanan yetenek boyutundaki yatkinlik düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, orta öğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersiyile alakalı ilgi sebepleri incelenmiştir. Bu ilgi, öğretmenlerin nitelikleri, okulun beden eğitimi ve spor olanakları, öğrencilerin beden eğitimini fiziki rahatlama için en uygun ders olarak görmesi, örneklemin fiziksel olarak aktif olması, öğrencilerin beden eğitiminde kendilerini rahat hissetmeleri, aktiviteleri sevmeleri, öğretmen-öğrenci etkileşiminin yoğunluğu, ailenin spor algısı ve öğrenciye sunduğu destek gibi faktörlerle açıklanmaktadır.

SONUÇ

Sonuç olarak; cinsiyet, yaş ve eğitim gördüğü sınıf türü değişkenlerinin beden eğitimi derslerine yönelik eğilimlerde önemli etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Cinsiyet farklılıkları, fiziksel aktivitelerin ve sporun toplumsal algıları ile ilişkilendirilebilirken, yaş ve sınıf düzeyi değişiklikleri, öğrencilerin genel eğitim yükümlülükleri ve kişisel ilgi alanları ile bağlantılı olarak değerlendirilmelidir. Eğitimciler ve politika yapıcılar, beden eğitimi dersinin öğrenci ilgisini artırmak ve motivasyonu desteklemek amacıyla bu değişkenleri göz önünde bulundurmalı ve ders programlarını öğrencilerin ihtiyaç ve ilgi alanlarına göre uyarlamalıdır. Bu bulgular, beden eğitimi dersinin öğrenci deneyimini iyileştirmek ve dersin etkisini artırmak için önemli bir temel sağlamaktadır.

ÖNERİLER

- Cinsiyet farklarını göz önünde bulundurarak, beden eğitimi derslerinde kız öğrencilerin ilgisini artırmak için cinsiyetler arası eşitliği teşvik eden özel programlar ve etkinlikler tasarlanabilir ve böylece, kız öğrencilerin fiziksel aktivitelere olan ilgileri artırabilir.
- Farklı yaş gruplarına uygun beden eğitimi müfredatları noktasında çalışmalar yapılabilir. Özellikle genç yaş grubundaki öğrenciler için motivasyonu artırıcı stratejiler artırılabilir ve yaş ilerledikçe bu ilgiyi sürdürebilmek için uygun programlar sunulabilir.
- 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine olan ilgisini artırmak ve 12. sınıf öğrencilerinin akademik yükler nedeniyle azalabilecek ilgilerini korumak için destekleyici programlar oluşturulabilir.
- Ebeveynlere yönelik bilinçlendirme programları ve rehberlik hizmetleri sunulabilir.
- Eğitimciler ve politika yapıcılar, beden eğitimi derslerinin içeriğini ve yöntemlerini cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyine göre özelleştirebilir ve bu düzenlemeler, öğrencilerin derslere olan ilgisini ve motivasyonunu artırabilir.

TEŞEKKÜR

Çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcılara teşekkür ederim.

Etik Onay İzin Bilgileri

Etik Kurul Komitesi: Selçuk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

Protokol Numarası: 143

KAYNAKÇA

Açak, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenin el kitabı*. Morpa Kültür.

- Ağralı-Ermiş, S., Altınışik, Ü. & Burmaoğlu, G.E. (2021). Akademisyenlerin bakış açısından kişi-iş uyumunun kişi-örgüt uyumu üzerindeki tahmininin incelenmesi. *Eğitim Sorunları Dergisi*, 7(3), 43–57. <https://doi.org/10.5296/jei.v7i3.19316>
- Akbulut, V. & Öncü, E. (2021). Öğretmen liderlik stiline göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatınlıklarının incelenmesi. *Spormetre*, 19(1), 164–178. <https://doi.org/10.33689/spormetre.770272>
- Al-Zandee, SSA & Ünlü, H. (2019). Ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivite, egzersiz değişimi ve beden eğitiminin derinlemesine yatınlıklarının incelenmesi. *Spormetre*, 17(3), 100–118. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000176
- Arıkan, C. (2022). İşbirliğine dayalı öğretim yöntemlerinin beden eğitimi ve spor dersi özyeterlik ve tutum ile demokratik tutumlara olan etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa*.
- Arslan, M. & Tümer, M. (2014). Meslek liselerinde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları. *Journal of Education and Training Studies*, 2(1), 23-34.
- Aslan, G. & Karafil, A.Y. (2022). Ortaokul öğrencilerinin kişilik özellikleri ile beden eğitimi ve spor dallarına yönelik yatınlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 1–12. <https://doi.org/10.34160/tsbd.1139586>
- Ayaş, A. (2013). *Eğitimle ilgili temel kavramlar* (Ed.: H. Özmen ve D. Ekiz). Eğitim bilimine giriş (s. 1–21). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bal, E. (2010). İlköğretim okullarındaki beden eğitiminin derinlemesine uygulanmasında ayrıntıların yetersizliklerinin giderilmesinde yönetim ve tedavi rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Balcıoğlu, B., Özbek, A. & Sungur, N. (2003). Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin değer sistemleri ve problemdeki yeterliliklerinin incelenmesi. *III. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu* (s. 13–20).
- Caz, Ç. & Bardakçı, S. (2019). Sağlık hizmetleri, meslek yüksekokulunda yaşayan üniversitelerin beden eğitimi derslerine yönelik yatınlıklarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 42, 1140–1151. <https://doi.org/10.24057/htd.356005>
- Çetin, F. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik motivasyonlarının incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 91-105.
- Çevik, A., Özmaden, M., Tezcan, E. & Dokuzoğlu, G. (2021). Öğretmenlerin serbest zaman ilgilerinin yaşam doyumları üzerindeki etkinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 784–790. <https://doi.org/10.33096/gumussagbilderg.805754>
- Çivril Kara, R. (2018). Öğretmenlik mesleğine göre ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatınlıklarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Dalkıran, O. & Tuncel, F. (2007). Ortaöğretimde beden eğitimi dersinde seçmeli dersler olarak gösterilenin verilerinin görünümüyle değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 37–42. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000121
- Demirtaş, A.S. (2007). İlköğretim 8.sınıflarda algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyinde ile stresle başa çıkma düzeyindeki arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Demirtaş, H. (2018). Eğitim türüne göre öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 43(192), 207-220.
- Dinçer, H.T. (2019). Ortaokuldaki beden eğitimi ve spor dersinin dengelilik düzeyindeki ile temel sorunlar arasındaki ilişkiler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray*.
- Dishman, R.K. & Buckworth, J. (1996). Increasing physical activity: A quantitative analysis of the evidence for a dose-response relationship. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 28(2), 117-125. <https://doi.org/10.1097/00005768-199602000-00001>
- Doyran, A. & İlker Kerkez, F. (2022). Ortaokulda beden eğitimi ve spor derslerine dayalı düzey ile ihtiyaç eğitimi öğretim tarzı algısı arasındaki ilişki. *Sosyal Bilim Geliştirme Dergisi*, 7(30), 147–165. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7118971>

- Erbaş, M.K., Ünlü, H. & Kalemoglu-Varol, Y (2015). Turkish conformation of the physical education predisposition scale: A validity and reliability study. *Journal of Educational Sciences Research*, 5(1), 115-126.
- Eroglu, B. (2011). Öğretmenliğin beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleki yeterliliği ve mesleğe yönelik tutumları üzerine etkileri (Yayınlanmamış Doktora tezi). *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Fidan, N. & Erden, M. (1998). Eğitime Giriş. Alkım Yayınevi.
- Harmandar, İ. H. (2004). Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri. Nobel.
- Hilland T.A, Stratton G, Vinson D. & Fairclough S. (2009). The physical education predisposition scale: Preliminary development and validation. *Journal of Sports Sciences*, 27(14), 1555-1563.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayınları.
- Keskin, N., Öncü, E. & Küçük Kılıç, S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *Spormetre*, 14(1), 93–107. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000150
- Parlar, F. (2019). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi yatkınlıkları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Phillips, S.R. (2011). İlkokul öğrencilerinin beden eğitimine yönelik tutum ve algıları (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Columbia Üniversitesi.
- Sallis, J. F., Prochaska, J. J. & Taylor, W.C. (1999). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 31(8), 963-975. <https://doi.org/10.1097/00005768-199908000-00014>
- Sallis, JF, Prochaska, JJ ve Taylor, W.C. (2000). Çocukların ve ergenlerin fiziksel aktivitelerinin korelasyonlarının bir incelemesi. *Spor ve Egzersizde Tıp ve Bilim*, 32 (5), 963–975. <https://doi.org/10.1097/00005768-200005000-00014>
- Silverman, S. & Scrabis, K.A. (2004). Beden eğitiminde öğretim teorisi üzerine yapılan araştırmaların bir incelemesi. *Uluslararası Beden Eğitimi Dergisi*, 41 (1), 4–12.
- Şengül, Y. (2016). Sınıf gruplarına göre ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimine yatkınlıklarının incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Ülker, G. (2019). Ergenlerde işitme engellilerin motor becerileri ile beden eğitimine yönelik düzeydeki düzeyler arasındaki ilişkiler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Ünlü, H. & Aydos, L. (2007). Öğretmen görüşmelerine göre beden eğitim derslerinde ve toplantılarda tercih edilen öğretim yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71–81. <https://doi.org/10.16924/ahievranedu.45270>
- Yavuz, M. (2016). Yaş gruplarına göre beden eğitimi dersine yönelik motivasyon faktörleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 142-155.
- Yıldız, R., Koçak, Ç. V. & Sıngın, R.H.Ö. (2020). Öğrencilerin spor liselerini seçme nedenleri ve beklentilerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (1), 72–83. <https://doi.org/10.37051/beden-egitimi-ve-spor-bilimleri-dergisi.669221>
- Yıldız, Y. (2020). Spor lisesinin hayal etme ve temel psikolojik durumunun incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (3), 364–373.

KAYNAK GÖSTERİMİ

Özsaydı, Ş. & Görücü, A. (2024). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi- USEABD*, 10(3), 164-171. DOI: 10.18826/useabd.1540147